

**โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนราธิวาส**

-----

๑. ความเป็นมา/ พระราชดำริ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ จังหวัดนราธิวาส เป็นโครงการที่สนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ซึ่งมีพระราชดำริให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองเป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต และงานวิชาการเกษตรได้เข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนในการสร้างสวนรวบรวมพันธุกรรมพืชของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ซึ่งมีสวน ๕๐ ปี ครองราชย์ และสวน ๗๒ พรรษา ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมพันธุกรรมพืชในภาคใต้

๒. การสนองพระราชดำริ/ การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

หน่วยงานกรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงานร่วมดำเนินการ รับผิดชอบงานด้านพืชและเห็ด สนับสนุนการวิจัยพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่โครงการฯ จัดหาพันธุ์พืชมาสนับสนุนเพื่อวางแผนการผลิตและการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และให้คำปรึกษา แนะนำ การปลูกพืชและการเพาะเห็ด

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

เพื่ออนุรักษ์พันธุกรรมพืชและนิเวศน์ป่าดั้งเดิม

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่ออนุรักษ์รวบรวมพันธุ์ตาลา พันธุ์หวาย พันธุ์กล้วยไม้พื้นเมือง พันธุ์หม้อข้าวหม้อแกงลิง และพืชอื่นๆ ที่มีความสำคัญในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑ พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

- สวนยางเขาสำนัก หมู่ที่ ๕ ตำบลกะลุวอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- สวนยางทักษิณราชนิเวศน์ หมู่ที่ ๔ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- งานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง หมู่ที่ ๖ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส หมู่ที่ ๑ ตำบลปะลุรู อำเภอสุไหงปาตี จังหวัดนราธิวาส

๔.๒ พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- สวนยางเขาสำนัก หมู่ที่ ๕ ตำบลกะลุวอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- สวนยางทักษิณราชนิเวศน์ หมู่ที่ ๔ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- งานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง หมู่ที่ ๖ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส หมู่ที่ ๑ ตำบลปะลุรู อำเภอสุไหงปาตี จังหวัดนราธิวาส

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑ หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ

- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ กรมพัฒนาที่ดิน

๕.๒ หน่วยงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส
- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา

๖. งบประมาณ

๖.๑ งบปกติกรมวิชาการเกษตร

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ งบอื่นๆ (ระบุ)

- กปร.
- มูลนิธิชัยพัฒนา

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑ กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

๗.๑.๑ แปรลงต้นแบบ / แปรลงสาธิต

การปลูกรักษาพันธุ์กรรมพืช

(๑) การปลูกรักษาพันธุ์กล้วยไม้พื้นเมือง

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาพันธุ์ร่วมกับพืชอื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๑ ไร่ ณ บริเวณสวนยางเขาสำนัก และบริเวณศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส มีการดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก จำนวน ๑ เดือน/ครั้ง และใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๓ เดือน/ครั้ง กำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งได้มีการเปลี่ยนวัสดุปลูกใหม่ ซึ่งใช้กาบมะพร้าวสับเป็นวัสดุปลูก กล้วยไม้พื้นเมืองที่ปลูกลงพื้นดิน สามารถเจริญเติบโตได้ดี ทนย่อยออกดอกเกือบทั้งปี สำหรับกล้วยไม้พื้นเมืองที่ปลูกตามคาคบไม้ ในช่วงฤดูฝน สามารถเจริญเติบโตได้ดี แต่เมื่อฝนทิ้งช่วงต้นจะแคระแกร็น

(๒) การปลูกรักษาพันธุ์หม้อข้าวหม้อแกงลิง

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาร่วมกับพืชอื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๑ ไร่ ณ บริเวณสวนยางเขาสำนัก และบริเวณศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส ในสภาพกลางแจ้งและได้ร่มเงา เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเจริญเติบโต ซึ่งสามารถจำแนกตามลักษณะใบได้ ๒ ชนิด คือ พันธุ์ใบใหญ่ และพันธุ์ใบเล็ก มีการดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๓ เดือน/ครั้ง และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ

(๓) การปลูกรักษาพันธุ์หวาย

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาร่วมกับพืชอื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๑๐ ไร่ ณ บริเวณสวนยางเขาสำนัก และบริเวณงานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ซึ่งมีพันธุ์หวาย จำนวน ๙ ชนิด เช่น หวานน้ำผึ้ง หวานหนามขาว หวานขี้ดำ หวานโป่ง หวานตะค้าทอง หวานน้ำ และหวายข้าวสาร มีการดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ โดยหวายทั้ง ๙ ชนิด มีการเจริญเติบโตดี ออกดอกและมีเมล็ด สามารถที่จะนำไปขยายพันธุ์ต่อไปได้

(๔) การปลูกรักษาพันธุ์กระทือ

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาพันธุ์ร่วมกับพืชอื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๑ ไร่ ณ บริเวณสวนยางเขาสำนัก และบริเวณศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส โดยมีลักษณะช่อดอกและสีแตกต่างกันไป หลายรูปแบบ ซึ่งสามารถจำแนกตามสีของดอกได้ ๒ ชนิด ได้แก่ ชนิดสีแดง และชนิดสีเหลือง มีการดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก จำนวน ๖ เดือน/ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ

(๕) การปลูกรักษาพันธุ์ปาล์มบังสุรย์

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาพันธุ์ร่วมกับพืชอื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๒ ไร่ ณ บริเวณศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส มีการดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก จำนวน ๖ เดือน/ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง ตัดแต่งทางใบ และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ

(๖) การปลูกรักษาพันธุ์กระทือ

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาพันธุ์ร่วมกับพืชอื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๐.๕ ไร่ ณ บริเวณสวนยางทักษิณราชธานีเวสต์ มีการดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก จำนวน ๖ เดือน/ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง ตัดแต่งทางใบ และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ

(๓) การปลูกรักษาพันธุ์ปาล์มจีบ

ดำเนินการรวบรวมและปลูกรักษาพันธุ์ร่วมกับพืชอื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๐.๕ ไร่ ณ บริเวณสวนยางทักษิณราชนิเวศน์ มีการดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก จำนวน ๖ เดือน/ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง ตัดแต่งทางใบ และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ

การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์กรรมพืช

(๑) การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์ดาหลา

ดำเนินการรวบรวมและปลูกร่วมกับพืชอื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๙ ไร่ ณ บริเวณสวนยางเขาสำนัก บริเวณศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนราธิวาส บริเวณงานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ และบริเวณสวนยางทักษิณราชนิเวศน์ ซึ่งสามารถจำแนกพันธุ์ดาหลา ตามลักษณะใบได้ ๒ ชนิด ได้แก่ พันธุ์ลักษณะใบเขียว และพันธุ์ลักษณะใบเขียวใต้ใบแดง และจำแนกตามสีดอกได้ ๓ สี ได้แก่ ดาหลาดอกสีแดง ดอกสีชมพู และดอกสีขาว มีการดูแลรักษาตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก จำนวน ๖ เดือน/ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ได้มีการนำพันธุ์ดาหลาไปขยายพันธุ์ ด้วยการนำหน่อไปปลูก โดยหน่วยงานราชการ สถานศึกษา ภาคเอกชน และเกษตรกรทั่วไป

(๒) การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์หมากแดง

ดำเนินการรวบรวมและปลูกร่วมกับพืชอื่นๆ ในเนื้อที่ จำนวน ๕ ไร่ ณ บริเวณศูนย์วิจัย และพัฒนาการเกษตรนราธิวาส และบริเวณงานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ มีการดูแลรักษา ตามแผนการปฏิบัติงาน โดยการใส่ปุ๋ยคอก จำนวน ๖ เดือน/ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ จำนวน ๔ เดือน/ครั้ง และกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ได้มีการนำต้นพันธุ์หมากแดงไปขยายพันธุ์ ด้วยการนำต้นพันธุ์ไปปลูก โดยหน่วยงานราชการ สถานศึกษา ภาคเอกชน และเกษตรกรทั่วไป

๘. ผลสำเร็จ/ ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

-สามารถรวบรวมและปลูกดูแลรักษาพันธุ์กล้วยไม้พื้นเมือง พันธุ์หม้อข้าวหม้อแกงลิง พันธุ์หวาย พันธุ์ดาหลาและกระทือ และพืชอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่ พันธุ์ปาล์มบังสุรย์, พันธุ์กระพ้อ, พันธุ์ปาล์มจีบ, พันธุ์หมากแดง เพื่อให้เป็นแหล่งรวบรวมและศึกษาด้านการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชของจังหวัดนราธิวาส

๙. ปัญหา/ อุปสรรค

- ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง